

Piotr Krasny
Instytut Historii Sztuki UJ
Kraków

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W HODOWICY¹

Kościół parafialny w Hodowicy uchodzi za jedną z najcenniejszych pod względem artystycznym budowli wzniesionych w w. XVIII na ziemiach Rusi Czerwonej. Świątynia ta angażowała już od dawna uwagę badaczy, ale nie doczekała się kompleksowego opracowania monograficznego.

Kościół ów został przypisany Bernardowi Meretynowi przez Tadeusza Mańkowskiego². Atrybucja ta nie była nigdy kwestionowana, a w r. 1965 potwierdziło ją odnalezienie podpisu architekta na odwrocie płaskorzeźby pochodzącej z ambony z hodowickiej świątyni³.

Dyskusja naukowa dotyczyła przede wszystkim udziału Meretyna w aranżacji prezbiterium kościoła. Mańkowski uznał, że powstała ona w oparciu o projekt tego architekta, zrealizowany dokładnie przez twórcę rzeźb (Pinsla i jego warsztat) i malowanego ołtarza⁴. Zbigniew Hornung przeciwstawił się tej opinii. Jego zdaniem, Meretyn zaprojektował do świątyni w Hodowicy ołtarz architektoniczny, którego nie zrealizowano z powodu śmierci architekta, wykonując tylko „prowizorium” w postaci „malarzkiej imitacji”⁵. Ową hipotezę zakwestionował Mieczysław Gębarowicz, zwracając uwagę, iż materiały archiwalne świadczą jednoznacznie, iż kościół był ozdobiony „w najprzywzwoitszy sposób” jeszcze za życia Meretyna⁶.

Żaden z tych badaczy nie przeprowadził szczegółowej analizy stylistycznej hodowickiej świątyni. Nie wyjaśniono genezy jej form, ani nie wyróżniono nowatorskich rozwiązań zastosowanych w tej budowli. Próba rozwiązania owych problemów będzie najważniejszym wątkiem tego artykułu.

Sądę, że aranżacja prezbiterium świątyni w Hodowicy jest dziełem podporządkowanym jednolitej koncepcji, wypracowanej przez architekta i powiązanej efektownie z architekturą całego wnętrza. Dla potwierdzenia tej opinii postaram się wskazać w tych rozważaniach wzory hodowickiej aranżacji, odnoszące się zarówno do skomponowania zespołu rzeźb, jak i sposobu zestawienia figur i malowanej struktury ołtarzowej.